

emotionele veiligheid

communiceren

Kennen/ herkennen

leeftijd: 0-4

nr: 1101

positief:

De beroepskrachten **kennen ieder kind** in de groep; ze kennen **hen bij naam** en weten **persoonlijke bijzonderheden**. In het contact met het kind wordt die kennis **gebruikt**.

toelichting hierbij:

Bv. Karakter, slaapritueel, allergieën, met wie kinderen graag spelen, wat kinderen leuk of spannend vinden, etc.

negatief:

De beroepskrachten **kennen niet alle kinderen** in de groep; ze kennen hen **niet allemaal bij naam** en/of weten **persoonlijke bijzonderheden** niet. In het contact met het kind wordt die kennis **niet gebruikt**.

toelichting hierbij:

Bv. Kinderen worden onpersoonlijk en/of allemaal op ongeveer dezelfde manier aangesproken. Van sommige kinderen kennen de beroepskrachten de naam niet.

emotionele veiligheid

communiceren

Aansluiten

leeftijd: 0-4

nr: 1102

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

De beroepskrachten **verwoorden** in veel situaties hun gedrag. Zij **benoemen** wat zij (gaan) doen en wat kinderen doen of ervaren. Zij sluiten in **lichaamshouding en stem-/taalgebruik aan** op het ontwikkelingsniveau van de kinderen.

toelichting hierbij:

Bv. 'Volgens mij ben je verdrietig omdat je honger hebt, ik ga nu een boterham voor je maken.'. Of door op ooghoogte praten, door de knieën gaan als zij bij spelsituaties meekijken en praten met taal (zinsbouw, woordkeuze) die past bij de leeftijdsgroep. Of beroepskrachten benoemen het als ze zien dat een kind verdrietig of boos is en toetsen bij het kind of hun observatie klopt. Kinderen krijgen vaak bevestiging en aanmoediging van de beroepskrachten die betrekking hebben op hun gedrag, belangstelling, ideeën en gevoelens. (Bv Wat een enorm bouwwerk! Wat wordt het?).

negatief:

De beroepskrachten sluiten in hun **lichaamshouding en stem-/taalgebruik** niet aan op het ontwikkelingsniveau van de kinderen. De beroepskrachten verwoorden in weinig situaties hun gedrag. Zij benoemen niet wat zij (gaan) doen en/of wat kinderen doen of ervaren.

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten vertellen niet wat er gebeurt bij het aankleden, of wat een kind lijkt te ervaren bij een conflict, etc.

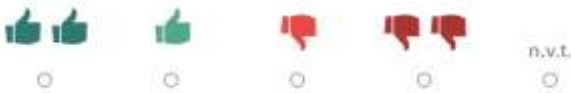

positief:

De beroepskrachten **nemen** - als zij zelf weggaan of als een kind vertrekt - **afscheid** van de kinderen met een **persoonlijke** opmerking of groet.

toelichting hierbij:

Bv. Het vertrekmoment wordt gebruikt om samen met de kinderen terug te kijken op positieve en negatieve gebeurtenissen. De beroepskrachten helpen de kinderen om de opvangdag af te sluiten. De beroepskrachten nemen afscheid van de groep als zijzelf vertrekken.

negatief:

De beroepskrachten **nemen** - als zij zelf weggaan of als een kind vertrekt - **geen afscheid** van de kinderen met een **persoonlijke** opmerking of groet.

toelichting hierbij:

Bv. Het vertrekmoment wordt niet gebruikt om samen met de kinderen terug te kijken op positieve en negatieve gebeurtenissen. Sommige kinderen vertrekken buiten het zicht van de beroepskracht en/of zonder dat hun vertrek wordt opgemerkt.

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

De beroepskrachten laten zien te weten wat kinderen aankunnen, leuk vinden, enthousiast maakt en sluiten daar in hun contact op aan. Er is **aandacht voor het individuele tempo en ontwikkelingsniveau** van het kind.

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten laten merken dat ze de signalen van kinderen zien. Ze benoemen (verbale en non-verbale) signalen van de kinderen en reageren hier snel op. Ze reageren goed getimed en positief.

negatief:

De beroepskrachten laten niet zien te weten wat kinderen aankunnen, leuk vinden, enthousiast maakt en sluiten daar in hun contact onvoldoende op aan. Er is **onvoldoende aandacht voor het individuele tempo en ontwikkelingsniveau** van het kind.

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten negeren of reageren niet en/of negatief op (verbale en/of non-verbale) signalen van de kinderen zoals gebaren, woorden of geluiden.

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

De beroepskrachten **laten merken dat ze de kinderen accepteren zoals ze zijn**. De kinderen krijgen **bevestiging en aanmoediging** van de beroepskrachten die betrekking hebben op hun gedrag, belangstelling, ideeën en gevoelens.

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten hebben interesse voor wat kinderen doen en zeggen, maken oogcontact, knuffelen, maken grapjes, geven complimenten en treden bemoedigend op als een kind dat nodig heeft. Of beroepskrachten tonen belangstelling door vragen te stellen als: 'Wat heb je gemaakt met de Duplo?', 'Heb je jezelf getekend?', 'Wie kan je nog meer tekenen?', 'Wie kan je nog meer tekenen?', 'Of wil je nog iemand tekenen? En zo ja, wie?'

negatief:

De beroepskrachten gedragen zich als **'toezichthouder'**. Zij tonen weinig affectie naar de kinderen.

toelichting hierbij:

Bv. De kinderen krijgen niet of nauwelijks bevestiging of aanmoediging van de beroepskrachten. De beroepskrachten zijn gericht op controle, minder op contact met kinderen. Of de beroepskrachten spelen niet met kinderen mee. Of de beroepskrachten geven kinderen opdrachten vanaf een afstand, in plaats van dat zij naar kinderen toelopen en op ooghoogte met hen praten. Bv. Weinig affectie: beroepskrachten reageren niet of niet hartelijk/warm op een kind dat iets zegt of doet.

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

De beroepskrachten reageren op een **warme en ondersteunende manier** op het individuele kind. Zij hebben **één-op-één contact** met individuele kinderen.

toelichting hierbij:

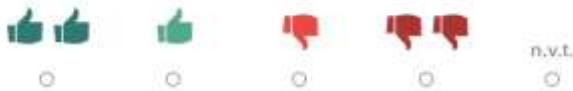
Bv. De beroepskrachten sluiten aan op de interesses en emoties die individuele kinderen laten zien. Kinderen delen hun ervaringen en emoties graag met (één van) de beroepskrachten.

negatief:

De beroepskrachten reageren **niet** op een **warme en/of ondersteunende manier** op het individuele kind. Zij hebben **geen professioneel-affectieve relatie** met de kinderen. Zij sluiten niet aan op individuele kinderen.

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten komen afstandelijk over. Zij reageren niet op kinderen als zij hen iets (leuks, grappigs, naars) vertellen. Kinderen zoeken de beroepskrachten niet op om iets te vertellen.

VE-label: OP4 (Extra) ondersteuning

positief:

De beroepskrachten bieden **passende steun** aan kwetsbare kinderen.

toelichting hierbij:

Bv. Kwetsbaarheid vanwege fysieke, sociale of gedragsmatige beperkingen. Denk aan: ontwikkelingsachterstand, ontwikkelingsvoorsprong, (hoog)gevoeligheid, etc.

negatief:

De beroepskrachten hebben **weinig oog voor kwetsbare kinderen** in hun groep. Zij reageren in 'noodsituaties' (als het kind schreeuwt, huilt, valt), maar zijn **niet proactief**.

toelichting hierbij:

Bv. Kwetsbaarheid vanwege fysieke, sociale of gedragsmatige beperkingen. Denk aan: ontwikkelingsachterstand, ontwikkelingsvoorsprong, (hoog)gevoeligheid, etc.

positief:

De beroepskrachten **wisselen rust en actie** op een gepaste manier af voor iedere baby, waarbij zij steeds met de baby **in contact blijven**, of het kind in zicht blijven houden.

negatief:

De beroepskrachten **wisselen rust en actie niet** voor iedere baby op een gepaste manier af. Of zij laten een baby lang alleen liggen **zonder aandacht** aan de baby te schenken.

toelichting hierbij:

Bv. Baby's zijn overprikkeld, baby's hebben te weinig rust. Of baby's zijn letterlijk en/of figuurlijk uit beeld van de beroepskrachten. Bv. Baby wordt te lang laten liggen, de baby is onrustig (huilen, jengelen) en er wordt door de beroepskracht niet binnen een paar minuten gereageerd op de baby.

Structuur en flexibiliteit

leeftijd: 0-4

nr: 1301

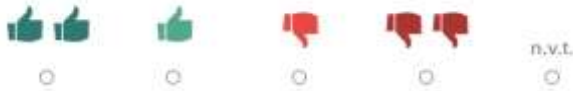
VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

In het dagschema wordt rekening gehouden met **individuele behoeften, ritmes en temperament** van de kinderen.

toelichting hierbij:

Bv. Kinderen die moe zijn, worden in bed gelegd of krijgen de gelegenheid om te rusten. Beweeglijke kinderen hoeven niet lang stil te zitten, mogen naar behoefte bewegen (Bv. Buiten spelen, etc.).

negatief:

Het dagschema is **voor alle kinderen hetzelfde**.

toelichting hierbij:

Bv. Alle kinderen gaan tegelijkertijd naar bed, of moeten tegelijkertijd rusten. Er wordt geen rekening gehouden met of alle kinderen wel moe zijn.

Welbevinden

leeftijd: 0-4

nr: 1302

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

Het **welbevinden** van de kinderen is **hoog**, er is een aangename sfeer in de groep. In de getoonde emoties laten kinderen zien dat ze zich **op hun gemak** voelen. De emoties zijn passend bij de situatie.

toelichting hierbij:

Bv. Kinderen laten hun emoties zien, zowel in positieve zin (blij, tevreden, nieuwsgierig, enthousiast) als in negatieve zin (boos, verdrietig). Kinderen komen tot spel, baby's maken 'geluidjes', etc.

negatief:

Het **welbevinden** van de kinderen is **laag**, er is een **matte sfeer** in de groep of de sfeer is onrustig. De getoonde **emoties** zijn **heftig** voor de situatie.

toelichting hierbij:

Bv. Kinderen huilen, zijn niet ontspannen, stil, ontevreden, of snel in paniek. Kinderen lijken geen energie te kunnen opbrengen en zijn passief, gelaten in hun gedrag. Ze laten alles over zich heenkomen. Of kinderen zijn tegendraads, boos en rusteloos. Bv. Te heftige emoties voor de situatie: te druk, te luid, te zeurderig, te overdreven.

Emotie/ empathie

leeftijd: 1-4

nr: 1303

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

Beroepskrachten helpen kinderen om te **reageren op elkaars emoties**.

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten zien en benoemen getoonde emoties (positief en negatief) van kinderen. Beroepskrachten helpen kinderen samen omgaan met blijheid, enthousiasme, verwarring, verlegenheid, boosheid, verdriet of teleurstelling. Kinderen troosten elkaar, lachen samen, knuffelen met elkaar.

negatief:

Beroepskrachten **helpen kinderen niet om te reageren op elkaars emoties**.

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten zien en benoemen de getoonde emoties (positief en negatief) van kinderen niet. Beroepskrachten helpen kinderen niet samen omgaan met blijheid, enthousiasme, verwarring, verlegenheid, boosheid, verdriet of teleurstelling. Kinderen reageren niet op emoties die ze bij elkaar zien.

Gevoel van veiligheid

leeftijd: 0-1

nr: 1304

positief:

De baby's hebben **contact met de groep** op een manier en vanaf een plaats die veiligheid biedt en past bij hun interesse en ontwikkelingsniveau.

toelichting hierbij:

Bv. Baby's zitten bij een beroepskracht op schoot terwijl de beroepskracht aan tafel zit tijdens een fruitmoment met de andere kinderen, de baby ligt op de grond te spelen met andere kinderen, de beroepskracht zit naast de baby.

n.v.t.

negatief:

De baby's **hebben geen contact** met de groep en/of vanaf een plaats die baby's **geen veiligheid** biedt en/of niet past bij hun interesse en ontwikkelingsniveau.

toelichting hierbij:

Bv. De baby's liggen of zitten in de groepsruimte op willekeurige plaatsen. Er wordt geen rekening gehouden met hun blikveld en/of reactievermogen. Of baby's hebben weinig contact met andere kinderen doordat ze te afgeschermd liggen.

emotionele veiligheid

informatie

Brengen/halen

leeftijd: 0-4

nr: 1401

positief:

De beroepskrachten verwelkomen zowel de ouders als het kind op **persoonlijke en hartelijke** wijze. De beroepskrachten staan **open voor** de ideeën en mening van **ouders**.

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten gaan met ouders in gesprek over opvoedingsstijlen en overtuigingen. Beroepskrachten zijn goed in staat om hun (voor)oordelen kritisch te bezien en/of laten bereidheid zien hun referentiekader zo nodig aan te passen of uit te breiden.

n.v.t.

negatief:

De beroepskrachten stellen zich **niet hartelijk en actief ontvangend** op naar kinderen en/of ouders. En/of de beroepskrachten staan **niet open voor** de ideeën en mening van **ouders**.

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten heten kinderen en of de ouders niet persoonlijk welkom. Beroepskrachten zijn niet in staat om hun (voor)oordelen kritisch te bezien en/of zijn niet bereid om hun referentiekader zo nodig aan te passen of uit te breiden. Bv. Niet open in gesprek gaan met ouders: in discussie gaan met ouders, mening van ouders afdoen als niet belangrijk.

emotionele veiligheid

informatie

Brengen/halen (2)

leeftijd: 0-4

nr: 1402

navraag-item

wel / niet

Ouders mogen hun kind(eren) **in de groepsruimte** brengen en ophalen.

 ja

 nee
toelichting hierbij:

Bv. Ouders krijgen de gelegenheid om te zien waar het kind die dag mee bezig is geweest.

Mogelijkheid informatieoverdracht

leeftijd: 1-4

nr: 1403

navraag-item

wel / niet

Beroepskrachten nemen **actief (digitale) informatie in ontvangst**, en **dragen actief informatie over**. Ouders worden zoveel mogelijk door een **vaste beroepskracht/mentor** aangesproken.

- ja
- nee

toelichting hierbij:

Beroepskrachten vertellen over de dag en eventuele bijzonderheden. Ouders krijgen antwoord op hun vragen en er is tijd/ruimte om informatie over te dragen. Beroepskrachten vragen actief naar ervaringen en bijzonderheden thuis en vertellen over wat het kind op de groep heeft meegemaakt en over het aanbod op de groep.

emotionele veiligheid

continuïteit

Vertrouwde gezichten-kinderen

leeftijd: 1-4

nr: 1501

navraag-item

wel / niet

Kinderen hebben op hun opvangdag altijd (een aantal) **vaste/vertrouwde andere kinderen** in de groep. Een enkele keer worden kleine groepen (bij een specifieke activiteit) samengevoegd. Kinderen kunnen **zelf kiezen** bij een andere groep aan te sluiten op basis van interesse of sociale relaties.

- ja
- nee

toelichting hierbij:

Nb. Een enkele keer worden hele kleine groepen (enkele uren) samengevoegd.

emotionele veiligheid

continuïteit

Vertrouwde gezichten-medewerkers

leeftijd: 1-4

nr: 1502

navraag-item

wel / niet

Er is elke dag altijd **minimaal 1 van de 2** (0-1 jaar) of 3 (1-4 jaar) van de vaste beroepskrachten per kind **aanwezig** die de groep begeleiden.

- ja
- nee

Overgangen

leeftijd: 0-4

nr: 1503

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

navraag-item

wel / niet

De overgang naar een nieuwe groep verloopt **geleidelijk**; kinderen worden hierop **voorbereid**.

- ja
- nee

toelichting hierbij:

Bv. Bezoek vooraf aan nieuwe groep, kennismaken met beroepskracht van nieuwe groep.

Invalkrachten

leeftijd: 0-4

nr: 1504

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

navraag-item

wel / niet

Er zijn **vaste invallers** aanwezig/beschikbaar.

- ja
- nee

toelichting hierbij:

Bv. Vaste invallers zijn invalkrachten die bekend zijn bij kinderen, beroepskrachten en ouders én die vaker invallen op de groep.

Continuïteit groepssamenstelling

leeftijd: 0-4

nr: 1505

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

navraag-item

wel / niet

Kinderen worden **maximaal één keer per jaar** overgeplaatst naar een andere groep.

- ja
- nee

Initiatief

leeftijd: 0-4

nr: 2101

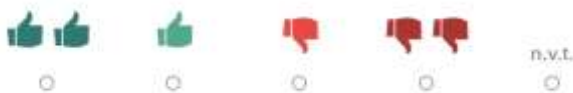
VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

De beroepskrachten **volgen het initiatief** van het kind en **bieden ondersteuning** passend bij het ontwikkelingsniveau van het kind.

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten bieden spelmateriaal en activiteiten aan die uitdagend en spannend zijn, zonder het kind te overvragen of te onderschatten. Of ze gaan in op een onderwerp waar kinderen over praten en stellen vragen, tijdens verzorgingsmomenten benoemen beroepskrachten wat een kind zegt en doet en gaan daar op in, etc.

negatief:

De beroepskrachten **laten het initiatief** geheel bij het kind zelf. Of beroepskrachten zijn **overheersend** in interactie met het kind.

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten regelen de voorwaarden voor het kind, maar bieden geen steun of stimulans in daden of woorden. Of verschonen gaat snel en gehaast en de beroepskrachten gaan niet in op dingen die het kind aangeeft, maar de beroepskracht pakt de regie o

Verrijken

leeftijd: 0-4

nr: 2102

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

De beroepskrachten geven **passende steun bij het ontdekken en verrijken van spelmogelijkheden**. Zij verwoorden wat er gebeurt en **bieden nieuwe kansen en kennis** voor vervolgspeel. Zij **maken** op gepaste momenten bewust **deel uit** van de spelsituatie.

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten spelen bewust mee met spel van de kinderen om verdieping aan te brengen in het spel. Tijdens rol-/fantasiespel vraagt de beroepskracht zich hardop dingen af ('Hoe zou het kunnen dat...?'), stelt prikkelende vragen/beweringen ('Jouw laarzen passen mij vast ook wel...') en biedt een rijk taalaanbod (benoemen van voorwerpen ipv 'die' etc,). Kinderen krijgen veel ruimte en tijd om zelf iets onder woorden te brengen. De beroepskrachten moedigen kinderen aan om zelf te praten. Ze vragen door: zeggen bv. 'Hmm? Oja? En toen?'

negatief:

De beroepskrachten geven enkel **instructie en correctie** tijdens het spel van kinderen. Soms 'breken zij in' en **nemen het spel** op een verstorende manier **over**.

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten spelen niet mee met de kinderen. Of als de beroepskrachten initiatief nemen, dan stellen zij vragen aan een kind en vullen, als het kind niet snel genoeg reageert, het antwoord voor het kind in.

Wachten

leeftijd: 0-4

nr: 2103

positief:

Kinderen hoeven tijdens overgangssituaties **amper te wachten**. Waar mogelijk krijgen zij een **actieve rol** tijdens het overgangsmoment.

toelichting hierbij:

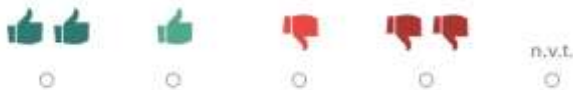
Bv. De beroepskrachten betrekken de kinderen bij het pakken van de spullen, of de beroepskrachten hebben de spullen al klaargelegd en kinderen kunnen aanschuiven en mogen alvast beginnen. Of van de tijd tijdens wachten wordt een gezellig moment gemaakt met kinderen; kinderen mogen kletsen aan tafel, er wordt gezongen, etc. Of als een aantal kinderen klaar is met eten, mogen ze van tafel. Ze hoeven niet te wachten tot iedereen klaar is.

negatief:

Kinderen **wachten lang** tijdens overgangssituaties (soms wel langer dan 5 minuten) en krijgen daarin ook **geen actieve rol**.

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten zijn veel met orde en corrigeren bezig, kinderen worden onrustig, lijken verveeld, lopen van hun plaats. Kinderen mogen niets doen en moeten wachten.

Autonomie

leeftijd: 0-4

nr: 2201

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

De beroepskrachten geven de kinderen **passende uitleg, aanwijzingen en correcties**. Zij geven het kind daarbij **autonomie** om zelf te kiezen of mee te denken.

toelichting hierbij:

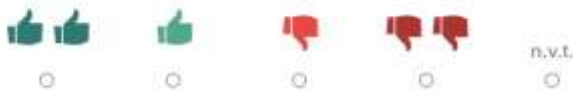
Bv. De beroepskrachten stimuleren de kinderen om zoveel mogelijk zelf te doen, eten en drinken, tafel dekken en afruimen, zelf spel bepalen, helpen met fruit snijden, spullen klaarleggen, materialen pakken en vast gaan beginnen, etc.

negatief:

De interacties van beroepskrachten zijn **dwingend en/of sturend**. De beroepskrachten staan het kind niet toe om zelf te bepalen wat het wil of **verplichten** een kind om aan bepaalde activiteiten mee te doen.

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten laten persoonlijke bezigheden zoals aankleden niet over aan de kinderen zelf. Kinderen mogen zelden zelfstandig dingen doen die ze zelf kunnen en/of willen doen.

Aandacht

leeftijd: 0-4

nr: 2202

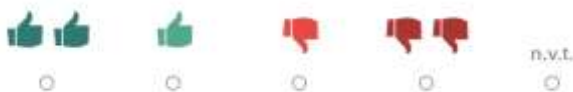
VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

De beroepskrachten tonen hun betrokkenheid door **met aandacht** naar individuele kinderen te luisteren en **aan te sluiten** op de inhoud van wat een kind vertelt. Zij houden intussen contact met de rest van de groep, zonder dat de persoonlijke gerichtheid op het kind hieronder lijdt.

negatief:

De beroepskrachten laten zich **afleiden** als zij naar een kind luisteren en reageren tijdens het luisteren ook op andere kinderen of collega's. Wat het kind vertelt leidt niet altijd tot een adequaat antwoord of juiste actie van de beroepskracht.

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

De beroepskrachten geven duidelijke informatie over het verloop van de dag in totaliteit, over de start, de loop en het einde van een situatie; het is voor kinderen **inzichtelijk**. De beroepskrachten **ronden contactmomenten** af door te benoemen wat er gaat gebeuren en geven kinderen de tijd om wat te zeggen of te reageren (oogcontact).

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskracht legt een baby terug in de box, benoemt dit, kriebelt nog wat op de buik, geeft een speeltje en rondt het af: 'Ik kom zo weer even kijken, je mag nu zelf even spelen'. De beroepskrachten zingen een lied met de kinderen als afsluiting van een spelmoment.

negatief:

Het verloop van de dag en/of de situatie is voor kinderen **onduidelijk en onvoorspelbaar**. De beroepskrachten veranderen of beëindigen situaties waar het kind nog bezig is **zonder adequate waarschuwing**. De beroepskrachten **kondigen een overgang niet aan** voordat zij bepaalde handelingen gaan doen

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten geven geen of verkeerde informatie aan kinderen, de beroepskracht tilt het kind zonder iets te zeggen van achter uit een kinderstoel. Of een beroepskracht neemt het kind aan de hand mee om te verschonen zonder dit te zeggen, etc.

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

Kinderen krijgen **ruimte voor zelfsturing**, maar de beroepskracht is voor kinderen **beschikbaar** als hulp voor wat kan en mag. Kinderen krijgen de mogelijkheid te **oefenen en zelf te proberen**.

toelichting hierbij:

Bv. De ideeën en/of hun oplossingen van de kinderen worden serieus genomen. Bv. Kinderen mogen zelf brood smeren, zichzelf aankleden, een tekening/knutselwerk maken zoals ze dat zelf willen (zonder dat dit gecorrigeerd wordt door de beroepskrachten), etc.

negatief:

Kinderen gedragen zich bij het aangaan en uitvoeren van activiteiten **afhankelijk** van de beroepskracht. Kinderen **mogen of durven niet** zelf te kiezen. Of kinderen trekken zich niets aan van de beroepskrachten en **trekken hun eigen plan**.

toelichting hierbij:

Bv. De ideeën en/of hun oplossingen van de kinderen worden genegeerd of er wordt negatief op gereageerd. Of de beroepskrachten reageren: 'Nee, je mag de klei niet van de knutseltafel pakken, want die is te zwaar. Laat mij maar even doen anders wordt het een rommel.'. Of kinderen moeten creatieve activiteiten doen volgens een vast format, etc.

Respectvolle interactie

leeftijd: 0-1

nr: 2205

positief:

De beroepskrachten gaan op een **passende manier om met de afhankelijkheid** van baby's. De beroepskrachten benoemen wat zij doen of gaan doen, wat baby's doen, ervaren of bedoelen. En beroepskrachten **benoemen emoties** die zij bij baby's zien, en stemmen hun omgang af op de reactie van de baby.

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten laten zich door de reacties van de baby leiden bij het uitvoeren van verzorgingsmomenten. Zij verwoorden wat er gebeurt, zowel bij het betreffende baby als in de omgeving (geluiden, ander kind dat komt kijken). Bv. 'Ik veeg nu jouw neus even af.'

negatief:

De beroepskrachten hebben weinig oog voor de **(fysieke) autonomie** van baby's. De beroepskrachten **benoemen niet** wat zij doen of zien, of wat kinderen doen of ervaren. De beroepskrachten vervullen de **zorgtaken routinematig**.

toelichting hierbij:

Bv. Baby's worden onaangekondigd opgepakt of verplaatst, door bereoepskrachten aan elkaar doorgegeven, of neergelegd. Baby's wordt niet verteld dat de tafel gedekt gaat worden, wat er te zien is bij het verschonen, wat er gebeurt bij het aankleden, etc. Of tijdens verschonen of fles-geven zijn zij niet aangesloten op de reacties van de baby.

Passend aanbod

leeftijd: 0-4

nr: 2301

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

De activiteiten **passen bij de interesse en het ontwikkelingsniveau van de kinderen**. Er is aanpassing of verandering van aanbod mogelijk voor één of enkele kinderen. Eventuele resultaatdoelen zijn gekoppeld aan individuele kinderen. Inhoud en niveau van activiteiten zijn **'kindvolgend'**.

toelichting hierbij:

Bv. Van het programma wordt afgeweken om tegemoet te komen aan de behoeften van kinderen voor spelactiviteiten. Afhankelijk van de groep kinderen en de activiteit wordt bewust gekozen voor een activiteit voor alle kinderen of een select groepje kinderen (bv. grote vs. kleine kring activiteit).

negatief:

De activiteiten **passen niet bij de interesse en het ontwikkelingsniveau** van de kinderen. Er is geen mogelijkheid om activiteiten aan te passen op **individuele wensen of mogelijkheden** van (enkele) kinderen. De beroepskrachten stellen **(eigen) resultaatdoelen** waaraan het kind moet voldoen.

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten verplichten kinderen om bij een activiteit te blijven tot alle kinderen klaar zijn. Wat kinderen doen en interessant vinden is niet bepalend voor de duur van een activiteit. Of beroepskrachten vinden - bijvoorbeeld - dat alle herfstblaadjes op dezelfde manier op papier moeten worden geplakt.

Creatieve activiteiten (1)

leeftijd: 0-4

nr: 2302

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- De kinderen worden **niet gedwongen** om mee te doen en kunnen kiezen voor een alternatieve activiteit.
- En: Individuele expressie wordt **aangemoedigd**.
- En: De beroepskrachten **helpen/ondersteunen** de kinderen bij creatieve activiteiten, helpen bij het juist gebruik van de materialen.

toelichting hierbij:

Bv. aanmoediging: er wordt niet gevraagd een kopie van een voorbeeld te maken, geen gebruik van kleurplaten of kleurboeken.

negatief:

- Individuele expressie wordt **niet aangemoedigd**, kinderen moeten namaken wat door de beroepskrachten wordt voorgedaan.
- En/of: Kinderen worden **niet passend begeleid** tijdens creatieve activiteiten.

Muziek en beweging (1)

leeftijd: 0-4

nr: 2303

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- De beroepskrachten **moedigen kinderen aan** om mee te doen met muziekactiviteiten.
- En: De kinderen worden **vrij gelaten** om mee te doen en kunnen kiezen voor een alternatieve activiteit.

toelichting hierbij:

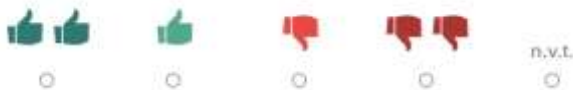
Bv. Muziekervaringen: liedjes zingen en luisteren, kinderen klappen met de muziek, met muziekinstrumenten spelen, dansen, wiegen, bewegen op muziek.

negatief:

- De kinderen worden **niet aangemoedigd** en/of **worden gedwongen** door de beroepskrachten om mee te doen met muziekactiviteiten.

toelichting hierbij:

Bv. Muziekervaringen: liedjes zingen en luisteren, kinderen klappen met de muziek, met muziekinstrumenten spelen, dansen, wiegen, bewegen op muziek.

Natuur en wetenschap (2)

leeftijd: 0-4

nr: 2305

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- Dagelijkse gebeurtenissen **worden benut** om met kinderen over de natuur/wetenschap te praten.

toelichting hierbij:

Bv. Dagelijkse gebeurtenissen: praten over het weer, wijzen naar dieren/planten. Bv. Natuur ervaren: naar de regen kijken, bloemen ruiken, naar vissen kijken, met dennenappels spelen, naar vogels kijken, plantjes water geven. Bv. Contact natuur buiten: naar park, ritje in kinderwagen met beroepskracht die aandacht uit voor de natuur, spelen in natuurlijk ingerichte buitenruimte, baby's op een deken in het gras. Bv. Activiteiten: ervaren licht en zwaar, harde en zachte wind, kleuren mengen, oplossen van suiker, verf mengen, vastplakken-lijm, sneeuw smelten, water-zandmolentje zet rad in werking.

negatief:

- Dagelijkse gebeurtenissen **worden niet benut** om met kinderen over de natuur/wetenschap te praten.

toelichting hierbij:

Bv. Dagelijkse gebeurtenissen: praten over het weer, wijzen naar dieren/planten. Bv. Natuur ervaren: naar de regen kijken, bloemen ruiken, naar vissen kijken, met dennenappels spelen, naar vogels kijken, plantjes water geven. Bv. Contact natuur buiten: naar park, ritje in kinderwagen met beroepskracht die aandacht uit voor de natuur, spelen in natuurlijk ingerichte buitenruimte, baby's op een deken in het gras. Bv. Activiteiten: ervaren licht en zwaar, harde en zachte wind, kleuren mengen, oplossen van suiker, verf mengen, vastplakken-lijm, sneeuw smelten, water-zandmolentje zet rad in werking.

Taalverrijking (1)

leeftijd: 0-4

nr: 2306

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- In het programma is **dagelijks specifieke aandacht** voor taalverrijking (voorlezen, taalspelletjes, liedjes, rijm, verwoorden van ervaringen, gedachten verwoorden, etc.).
- En: De beroepskrachten benutten veel situaties om in gesprek te gaan met kinderen (kansen grijpen).

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten sluiten met hun vragen aan bij het ontwikkelingsniveau en -doelen van het individuele kind; afhankelijk hiervan stellen zij gesloten of open vragen of denkvragen. Kinderen worden uitgedaagd tot taalgebruik 'Wat zou er gebeuren als ...', 'Wat denk je, zou ik jouw laarzen passen?', 'Waarom ...', 'Hoe zou dat komen denk je?', 'Wanneer zou dat wel kunnen...?'.

negatief:

- In het programma is **niet dagelijks aandacht** voor taalontwikkeling en -verrijking.
- En/of: de beroepskrachten **benutten situaties om in gesprek te gaan met kinderen niet.**

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten praten weinig met de kinderen. Beroepskrachten stellen de kinderen weinig vragen of vooral gesloten vragen (waarop kinderen alleen maar 'ja' of 'nee' hoeven te antwoorden). Kinderen worden niet uitgedaagd tot taalgebruik.

Spelbetrokkenheid

leeftijd: 0-4

nr: 2308

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

De meeste kinderen **zijn** het grootste deel van de tijd **betrokken** (aandacht en concentratie) bij hun bezigheid.

toelichting hierbij:

Bv. Betrokkenheid: op de kinderen, beroepskrachten en/of de activiteit waar ze mee bezig zijn.

negatief:

De meeste kinderen zijn **snel afgeleid**, niet geconcentreerd; er is **geen echte aandacht** voor waar zij mee bezig zijn.

toelichting hierbij:

Bv. Betrokkenheid: op de kinderen, beroepskrachten en/of de activiteit waar ze mee bezig zijn.

Gebruik maken van digitale media (1)

leeftijd: 2-4

nr: 2310

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- De beroepskrachten creëren, zien en gebruiken **kansen** om kinderen **digitale media te laten ervaren.**

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten gebruiken een digitaal prentenboek, naast het fysieke prentenboek. Korte tv-programma's worden ingezet om een thema te ondersteunen. Wat bekeken is wordt gebruikt als aanleiding voor een gesprek met de kinderen. Beroepskrachten gebruiken digitale media om samen met de kinderen naar muziek te luisteren. Beroepskrachten gaan samen met kinderen werken met leeftijdsadequate (educatieve) apps. Bv. Voorbeelden actief gebruik digitale media door kinderen: zelf foto's maken, programmeren met Beebot, etc.

negatief:

- De beroepskrachten creëren, zien en gebruiken **kansen niet** om kinderen **digitale media te laten ervaren.**

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten laten kinderen zonder begeleiding kijken/luisteren naar digitale media. Of beroepskrachten gaan niet in gesprek met kinderen over wat zij hebben gezien/gehoord. Of digitale media worden ingezet om kinderen 'rustig te houden'. Of beroepskrachten stellen kinderen bloot aan digitale media die niet geschikt is vanwege de leeftijd en/of niet passend is bij de interesses van kinderen.

positief:

- De beroepskrachten maken het mogelijk dat kinderen **privacy** hebben of kunnen creëren, in een rustig deel van de groepsruimte.
- En: Er is een **vaste plek** gereserveerd waar kinderen alleen of in een groepje ongestoord kunnen spelen.

negatief:

- Het is niet mogelijk dat kinderen spelen op een plekje in de groepsruimte waar andere kinderen en/of beroepskrachten hen **niet storen**.

positief:

De beroepskrachten zetten zich enerzijds **actief** in om baby's reacties te ontlokken, om plezier te maken, om routines op te bouwen (liedje of spel bij drinken of slapen), om **nieuwsgierigheid te creëren**. Anderzijds geven beroepskrachten baby's ruimte om materiaal of de omgeving te kunnen exploreren.

negatief:

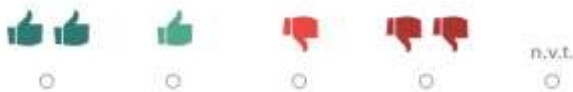
De beroepskrachten **zetten zich niet actief in** om baby's reacties te ontlokken, om plezier te maken, om routines op te bouwen (liedje of spel bij drinken of slapen), om nieuwsgierigheid te creëren. En/of beroepskrachten **geven baby's geen ruimte** om materiaal of de omgeving te exploreren.

toelichting hierbij:

Bv. Materiaal: open materiaal zoals bakjes, lapjes, balletjes, etc.

toelichting hierbij:

Bv. Materiaal: open materiaal zoals bakjes, lapjes, balletjes, etc.

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

De beroepskrachten **dagen de kinderen uit** om zelf oplossingen te bedenken voor hun problemen of vragen. De beroepskrachten **gebruiken verschillende situaties** op de dag om de ontwikkeling van kinderen te stimuleren.

negatief:

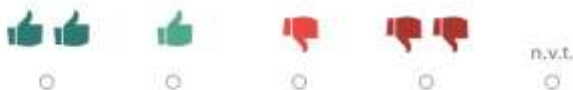
De beroepskracht **reageert niet op vragen** van kinderen waar kinderen in hun spel tegenaan lopen. De beroepskrachten **gebruiken verschillende situaties op de dag niet** om de ontwikkeling van kinderen te stimuleren.

toelichting hierbij:

Bv. Voorbeelden situaties op de dag: de verzorgingsmomenten, eten/drinken, vrij spel, gestructureerd spel, buiten spel. Voorbeeldvragen: 'Hoe kan dat nou dat dat blokje niet past?!', 'De doos is heel erg zwaar, wat kunnen we dan doen?', etc. De beroepskrachten hebben gesprekken met kinderen over smaken, kleuren, dichtbij-veraf, patronen, stellen vragen aan de kinderen.

toelichting hierbij:

Bv. Vragen kinderen: vierkant blokje past niet door het ronde gaatje. Voorbeelden situaties op de dag: de verzorgingsmomenten, eten/drinken, vrij spel, gestructureerd spel, buiten spel. Het eten is vooral functioneel, de beroepskrachten is vooral bezig met het organiseren van het eten.

Sensomotorische activiteiten (1)

leeftijd: 0-4

nr: 2304

VE-label: OP1 Aanbod

navraag-item

wel / niet

- De kinderen krijgen **iedere dag** de mogelijkheid om met sensomotorisch materiaal te spelen (zand, water, rijst, etc.).
- En: Er worden **verschillende activiteiten** gedaan met sensomotorisch materiaal.

toelichting hierbij:

Bv. Poppen wassen, helpen afwassen/schuim toevoegen aan water, bij warme dagen een sproeier buiten, zand nat maken, met rijst in bakjes spelen, etc.

- De kindere
met sensomc
etc.).
  - En/of: Er w
met sensomotorisch materiaal.
- e mogelijkheid om
r (zand, water, rijst,
ctiviteiten gedaan

toelichting hierbij:

Bv. Poppen wassen, helpen afwassen/schuim toevoegen aan water, bij warme dagen een sproeier buiten, zand nat maken, met rijst in bakjes spelen, etc.

Interactief voorlezen

leeftijd: 0-4

nr: 2307

VE-label: OP1 Aanbod

navraag-item

wel / niet

- De beroepskrachten **lezen dagelijks** met de kinderen (individueel of met de groep).
- En: Bij het voorlezen stellen de beroepskrachten de (verbale en non-verbale) **interactie** met en tussen de kinderen **voorop**.
- En: De beroepskrachten **reageren op initiatieven** van de kinderen en gaan hierop door.
- En: De kinderen **hebben de keuze** mee te doen met lezen.
- En: De kinderen **zijn betrokken** bij het voorlezen van de beroepskrachten.

toelichting hierbij:

Bv. Een baby mag op schoot zitten tijdens het lezen, een dreumes mag de pagina omslaan en plaatjes aanwijzen, het verhaal leidt tot samen een liedje zingen, etc. Tijdens het voorlezen scheppen beroepskrachten ruimte voor de inbreng van kinderen. Laten stiltes vallen. Tegelijk raken de beroepskrachten de draad van het verhaal niet kwijt. Bv. Non-verbale interactie: gebaren, uitbeelden, etc. Bv. Je ziet dat de kinderen hun aandacht bij het verhaal hebben, de kinderen zijn betrokken door vragen te stellen, door te verkleeden, een liedje samen te zingen, etc.

- ja
- nee

Ordenen en vergelijken

leeftijd: 0-4

nr: 2309

VE-label: OP1 Aanbod

navraag-item

wel / niet

De beroepskrachten creëren, zien en gebruiken **kansen** om de kinderen in aanraking te laten komen met **ordenen en vergelijken**. Er zijn **materialen** die ordenen en vergelijken uitlokken.

- ja
- nee

toelichting hierbij:

Bv. Ervaringen: groot-klein, licht-zwaar, hard-zacht, dik-dun, kleuren. Materialen: bekers, schoenen, blokken, knopen.

Buitenactiviteiten

leeftijd: 0-4

nr: 2312

VE-label: OP1 Aanbod

navraag-item

wel / niet

Kinderen worden buiten door de beroepskrachten **ondersteund** tot spel te komen. De beroepskrachten **maken gebruik van de omgeving** om de leefwereld van kinderen te verbreden.

De beroepskrachten aangaan van functioneel gebruik kinderopvang

- ja
- nee

en **niet** bij het wordt **niet** of slechts omgeving waarin de

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten spelen om buiten tot spel te komen even met de kinderen mee als zij niet zelf tot spel komen. Bv. Bij het thema lente gaan de kinderen naar de kinderboerderij.

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten hebben geen aandacht voor de kinderen en/of zitten samen op een bankje te praten, etc. Bv. De beroepskrachten gaan niet met de kinderen van het eigen terrein af om buiten te spelen.

Creatieve activiteiten (2)

leeftijd: 0-4

nr: 2330

VE-label: OP1 Aanbod

navraag-item

wel / niet

• Er worden **ten minste 3 keer per week** creatieve activiteiten aangeboden aan kinderen.

• Er worden **meer dan 1** activiteiten a:

- ja
- nee

meer dan 1 creatieve

toelichting hierbij:

Bv. aanmoediging: er wordt niet gevraagd een kopie van een voorbeeld te maken, geen gebruik van kleurplaten of kleurboeken.

Muziek en beweging (2)

leeftijd: 0-4

nr: 2331

VE-label: OP1 Aanbod

navraag-item

wel / niet

- De beroepskrachten bieden kinderen dagelijks een muziekervaring aan.

- ja
- nee

toelichting hierbij:

Bv. Muziekervaringen: liedjes zingen en luisteren, kinderen klappen met de muziek, met muziekinstrumenten spelen, dansen, wiegen, bewegen op muziek.

Natuur en wetenschap (3)

leeftijd: 0-4

nr: 2332

VE-label: OP1 Aanbod

navraag-item

wel / niet

- En: De kinderen kunnen **dagelijks** de natuur ervaren (bv. Door naar buiten te gaan).
- En: De kinderen doen **tenminste 1 keer per twee weken** activiteiten op het gebied van natuur/wetenschap.

- ja
- nee

toelichting hierbij:

Bv. Dagelijkse gebeurtenissen: praten over het weer, wijzen naar dieren/planten.
Bv. Natuur ervaren: naar de regen kijken, bloemen ruiken, naar vissen kijken, met dennenappels spelen, naar vogels kijken, plantjes water geven. Bv. Contact natuur buiten: naar park, ritje in kinderwagen met beroepskracht die aandacht uit voor de natuur, spelen in natuurlijk ingerichte buitenruimte, baby's op een deken in het gras. Bv. Activiteiten: ervaren licht en zwaar, harde en zachte wind, kleuren mengen, oplossen van suiker, verf mengen, vastplakken-lijm, sneeuw smelten, water-zandmolentje zet rad in werking.

Gebruik maken van digitale media (2)

leeftijd: 2-4

nr: 2333

VE-label: OP1 Aanbod

navraag-item

wel / niet

- Het gebruik van digitale media is **leeftijdsadequaot, passend bij de belevingswereld** van kinderen en **aanvullend** op het overige activiteitenaanbod. ja
 nee
- En: Beroepskrachten **ondersteunen** de kinderen actief in het gebruik van digitale media.
- En: Digitale media worden **maximaal 30 minuten per dag** ingezet.
- En: Digitale media kunnen worden ingezet bij kinderen vanaf 24 maanden oud.

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten gebruiken een digitaal prentenboek, naast het fysieke prentenboek. Korte tv-programma's worden ingezet om een thema te ondersteunen. Wat bekeken is wordt gebruikt als aanleiding voor een gesprek met de kinderen. Beroepskrachten gebruiken digitale media om samen met de kinderen naar muziek te luisteren. Beroepskrachten gaan samen met kinderen werken met leeftijdsadequate (educatieve) apps. Bv. Voorbeelden actief gebruik digitale media door kinderen: zelf foto's maken, programmeren met Beebot, etc.

Groepsoverzicht: ontwikkelingsdoelen vertaald naar handelen

leeftijd: 0-4

nr: 2334

VE-label: OP2 Zicht op ontwikkeling

navraag-item

wel / niet

- De beroepskrachten beschrijven **concrete doelen en handelingen** voor VE-kinderen en kinderen die extra aandacht nodig hebben, op basis van observaties van de ontwikkelingsbehoeften van het kind en het kindvolgsysteem. Ze **evalueren** deze plannen en **stellen een plan indien nodig bij**. ja
 nee

Vorbereiding van het dag(deel)

leeftijd: 0-4

nr: 2335

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

navraag-item

wel / niet

De beroepskrachten **bespreken** aan het begin van het dag(deel) de **groep kinderen**, de **aandachtspunten** en **doelen** van de kinderen, de geplande activiteiten en de taakverdeling. Hierbij wordt de relatie gelegd tussen de doelen /aandachtspunten, uitvoering van activiteiten en routines en taakverdeling

- ja
- nee

toelichting hierbij:

Hierbij wordt de relatie gelegd tussen de doelen /aandachtspunten, uitvoering van activiteiten en routines en taakverdeling.

Buitenactiviteiten

leeftijd: 0-4

nr: 2336

VE-label: OP1 Aanbod

navraag-item

wel / niet

Kinderen gaan **minimaal 60 minuten per dag** naar buiten.

- ja
- nee

Ontwikkeling volgen

leeftijd: 0-4

nr: 2337

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

navraag-item

wel / niet

Beroepskrachten **verzamelen systematisch gegevens** over de ontwikkeling van kinderen en **gebruiken deze informatie** voor het samenstellen van het aanbod.

- ja
- nee

toelichting hierbij:

Bv. In een kindvolgsysteem.

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

- De beroepskrachten **dragen uit en laten zien**, dat de inbreng van alle kinderen –en henzelf- ertoe doet in de groep.
- En: De beroepskrachten **verbinden** de inbreng van kinderen met die van de andere kinderen in de groep, **hebben oog** voor verschillen en overeenkomsten en **stimuleren** daarmee een positief groepsgevoel.

toelichting hierbij:

Bv. Dit is merkbaar in het gedrag van de beroepskrachten naar kinderen (verbindend, vragen stellend, geïnteresseerd).

negatief:

- De beroepskrachten **dragen niet uit** en dat de inbreng van alle kinderen –en henzelf- ertoe doet in de groep.
- En/of: De beroepskrachten **verbinden** de inbreng van kinderen **niet** met die van de andere kinderen in de groep. Door de beroepskrachten wordt **niet ingezet** op een positief groepsgevoel.

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten zijn niet bezig met positief beïnvloeden van het groepsgevoel.

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

De beroepskrachten sluiten aan op de persoonlijke eigenheid van kinderen. Zij activeren de betrokkenheid en **deelname van alle kinderen** op een wijze die recht doet aan de persoonlijke eigenheid van elk kind.

toelichting hierbij:

Bv. Tijdens het begroeten in de kring mag een beweeglijk kind in plaats van op zijn stoel te moeten zitten, achter zijn stoel staan en bewegen.

negatief:

De beroepskrachten geven **onvoldoende aandacht** of steun aan de persoonlijke eigenheid van kinderen. **Niet ieder kind** wordt bij de groep betrokken.

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten houden in de groep geen rekening met kinderen die druk-extravert, stil- teruggetrokken, minder taal- of sociaal vaardig zijn of een andere culturele achtergrond hebben, etc.

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

De beroepskrachten laten veel initiatief voor samenspel over aan de kinderen, maar **grijpen in** als kinderen niet mee mogen of kunnen doen. Zij **helpen** kinderen om er weer samen uit te komen.

negatief:

De beroepskrachten helpen kinderen niet om contact te leggen en te houden. Zij laten het initiatief voor samenspel **volledig over** aan de kinderen.

toelichting hierbij:

Bv. In spelsituaties is vaak sprake van 'recht van de sterkste of de brutaalste'.

Stimulerend contact

leeftijd: 0-4

nr: 3104

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

De beroepskrachten **moedigen gesprekken aan** tussen henzelf en de kinderen, en tussen kinderen onderling, door zowel te **luisteren** als te **praten**.

negatief:

De beroepskrachten **moedigen gesprekken** tussen henzelf en de kinderen, en tussen kinderen onderling, **niet aan**.

Positieve sfeer

leeftijd: 0-4

nr: 3105

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

De beroepskrachten **zetten zich in** voor een positieve sfeer. Kinderen **worden gestimuleerd** elkaar te helpen, voor elkaar op te komen, etc.

negatief:

De beroepskrachten hebben **geen actieve rol** in het realiseren van een positieve groep. Zij houden voornamelijk toezicht, voeren zorgtaken uit en regelen de activiteiten.

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten maken grapjes, zijn behulpzaam en hebben aandacht en zorg voor alle kinderen. Kinderen worden gestimuleerd elkaar te helpen, voor elkaar op te komen, etc.

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten praten meer met elkaar dan met de kinderen, of ze praten over de kinderen waar de kinderen bij zijn.

Begeleiden en feedback

leeftijd: 0-4

nr: 3201

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

- De beroepskrachten **begeleiden de positieve interacties** tussen kinderen.
- En: Zij moedigen aan tot **dialog** en uitwisseling tussen kinderen.
- En: Zij **benoemen en belonen** het als kinderen een conflict (bijna) zelf hebben opgelost.
- En: Beroepskrachten geven aandacht aan (spontaan) 'goed' gedrag van de kinderen.

negatief:

- De beroepskrachten hebben onvoldoende aandacht voor **positieve interacties** tussen kinderen.
- En/of: De kinderen worden niet begeleid bij interacties onderling.

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten helpen de kinderen actief om sociale vaardigheden met leeftijds- en/of groepsgenootjes te ontwikkelen (bv. leren delen, naar elkaar luisteren, wachten, helpen). De beroepskrachten hebben oog voor positief gedrag van kinderen, reageren hierop met een compliment, aai over de bol etc. en geven aan waarom dit positief is.

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten hebben geen oog voor positief gedrag van kinderen en/of reageren hier niet op.

Empathie

leeftijd: 0-4

nr: 3202

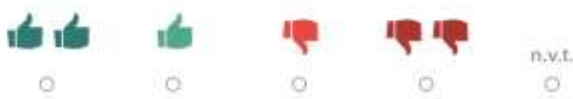
VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

De beroepskrachten **gebruiken het samen-beleven** en **samen-delen** van ervaringen in de groep, om kinderen te leren emoties met elkaar te delen en/of te verwoorden. Zij **lossen situaties samen op met de betreffende groep** kinderen.

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten gaan in op de emoties van één of meer kinderen, door er over te praten, een bijpassend boek voor te lezen, of dit in spel te verwerken.

negatief:

De beroepskrachten **gebruiken het samen-beleven en samen-delen** van ervaringen in de groep **niet** om kinderen te leren emoties met elkaar te delen of te verwoorden. Zij **lossen de situatie** met het betreffende kind **individueel** op.

Regie voeren

leeftijd: 0-4

nr: 3203

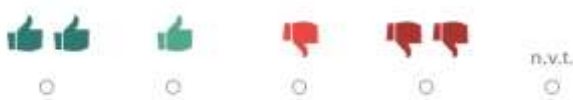
VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

De beroepskrachten grijpen adequaat in bij **negatieve interacties** tussen kinderen. Zij helpen om de betreffende situatie stop te zetten of op te lossen.

toelichting hierbij:

Bv. Kinderen worden betrokken bij het zoeken van oplossingen. Jonge kinderen worden keuzes gegeven, oudere kinderen krijgen de mogelijkheid zelf mee zoeken naar een oplossing. De beroepskrachten leggen uit waarom er wordt ingegrepen en geven aan wat wèl de bedoeling is.

negatief:

De beroepskrachten grijpen niet of nauwelijks in bij **negatieve interacties** tussen kinderen (plagen/pesten, kibbelen, schelden, slaan, vechten). Kinderen worden niet aangesproken. Of de beroepskrachten grijpen **niet adequaat** in.

toelichting hierbij:

Bv. Negatieve interacties: plagen/pesten, kibbelen, schelden, slaan, vechten, etc. Bv. Niet adequaat ingrijpen: dreigementen, irritatie, straf zonder uitleg. Kinderen krijgen geen kans om aanleiding en verloop van het conflict uit te leggen. Kinderen begrijpen niet wat wèl passend is in de situatie.

In contact (baby's)

leeftijd: 0-1

nr: 3204

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

De beroepskrachten **betrekken** - daar waar passend bij de ontwikkeling en behoeften van alle kinderen - groepsgenootjes bij de baby's, en andersom.

toelichting hierbij:

Incidenteel kan vanwege de groepssamenstelling of een prikkelgevoelige baby, het een overwogen keuze zijn om een kind tijdelijk minder prikkels te geven.

negatief:

De beroepskrachten houden **baby's geïsoleerd** van de groep.

toelichting hierbij:

Bv. Een baby staart alleen naar de muur, ligt voortdurend in de box/wipper, etc.

Grenzen en afspraken

leeftijd: 1-4

nr: 4101

positief:

De beroepskrachten **leggen uit** waarom afspraken, regels en omgangsvormen **belangrijk** zijn (afgestemd op leeftijd en ontwikkelingsniveau). Het is voor kinderen **duidelijk** wat de **consequenties** zijn als zij zich wel/niet aan de afspraken houden.

toelichting hierbij:

Bv. Het is voor kinderen **duidelijk** wat de **consequenties** zijn als zij de afspraken negeren of overtreden.

negatief:

De beroepskrachten **leggen** afspraken, regels en omgangsvormen aan kinderen **op**. Of het is voor kinderen niet duidelijk waar grenzen liggen en wat de consequenties zijn als zij over die grenzen gaan.

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten zeggen: 'Zo gaat het hier nou eenmaal'.

Ruimte voor verschillen

leeftijd: 0-4

nr: 4102

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

Alle kinderen worden op een **persoonlijke, respectvolle** en **open** manier behandeld en tegemoet getreden.

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten hebben een **duidelijke voorkeur** voor één of meerdere kinderen.

negatief:

Eén of meerdere kinderen worden **buitengesloten** of **gediscrimineerd** op grond van persoonlijke kenmerken of achtergrond.

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten hebben een **duidelijke voorkeur** voor één of meerdere kinderen.

Rituelen en voorspelbaarheid

leeftijd: 0-4

nr: 4201

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

De beroepskrachten bouwen het dagprogramma op met **vaste rituelen** en **bekende afspraken**. Kinderen **weten wat er gaat gebeuren** en wat van hen wordt verwacht.

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten hebben een **duidelijke voorkeur** voor één of meerdere kinderen.

negatief:

De beroepskrachten handelen het dagprogramma af **zonder duidelijke structuur**. Er is geen of **weinig aandacht** voor vaste en vertrouwde rituelen of voorspelbare handelingsvolgordes. **Kinderen ondergaan** wat er gebeurt.

Structuur

leeftijd: 1-4

nr: 4202

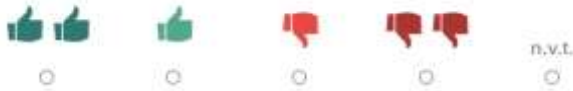
VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

In de ruimte is **informatie** aanwezig (pictogram, woord) waardoor kinderen **weten welke afspraken** of regels op die plaatsen en in de gehele ruimte gelden. De ruimte is voor kinderen hun eigen en vertrouwde omgeving.

toelichting hierbij:

Bv. Kinderen gedragen zich over het algemeen naar de afspraken en voelen zich verantwoordelijk voor de gang van zaken (Bv. opruimen, dingen op vaste plaatsen zetten).

negatief:

In de ruimte zijn **geen aanwijzingen** die informatie geven of houvast bieden over afspraken en regels. Kinderen voelen zich **onzeker** en gedragen zich daardoor **terughoudend of grensoverschrijdend**.

toelichting hierbij:

Bv. Kinderen weten niet goed welke plaats voor welke activiteit is bedoeld en/of welk gedrag daar bij hoort. Kinderen gedragen zich niet zorgzaam tegenover de omgeving.

Inclusie en bewustzijn

leeftijd: 0-4

nr: 4203

positief:

In het aanbod aan kinderen is **aandacht** voor hoe kinderen leren omgaan met diversiteit.

toelichting hierbij:

Bv. Inclusief bewustzijn is zichtbaar in gevarieerde activiteiten; bv. verschillende soorten muziek, het vieren van verschillende feestdagen, maaltijden en gewoontes. Bv. Stereotype afbeeldingen worden verwijderd of aangevuld met anti-stereotypen, zoals dokter is vrouw en doktersassistent is man.

negatief:

In het aanbod aan kinderen is **geen aandacht** voor hoe kinderen leren omgaan met diversiteit.

toelichting hierbij:

Bv. Activiteiten: verschillende soorten muziek, het vieren van verschillende feestdagen, maaltijden en gewoontes.

Inclusie en bewustzijn (2)

leeftijd: 2-4

nr: 4204

VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

Beroepskrachten laten **inclusief gedrag** zien. En indien van toepassing **bespreken en dagen beroepskrachten de kinderen uit** na te denken over niet-inclusief én niet-stigmatiserend gedrag en inclusieve én stigmatiserende ideeën.

toelichting hierbij:

Bv. Beroepskrachten gaan met kinderen in gesprek die stereotype gedrag laten zien; 'Max, volgens mij wil Ella ook graag voetballen, toch Ella? Dat mag, meisjes kunnen ook voetballen', 'Ja hoor, jij mag ook nagellak op Ivar'.

negatief:

Beroepskrachten **uiten stereotiep gedrag** en **stereotype ideeën**. Of beroepskrachten **negeren** of **moedigen** stereotiep gedrag en stereotype ideeën **aan**.

toelichting hierbij:

Bv. Alleen meisjes worden geprezen omdat ze er mooi uitzien en jongens omdat ze sterk zijn, of stereotype uitingen met betrekking tot verschillende culturele groepen.

Voorbeeldfunctie

leeftijd: 0-4

nr: 4301

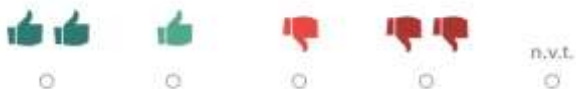
VE-label: OP3 Pedagogisch-educatief handelen

positief:

De beroepskrachten **handelen professioneel**, zij werken vanuit de **gezamenlijke waarden en normen** van de organisatie in omgang met anderen en de fysieke omgeving. Het handelen van de beroepskrachten **draagt bij aan een sociale en emotionele veiligheid** in de groep.

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten gaan op eenzelfde respectvolle manier om met alle kinderen, ouders en collega's. Persoonlijke voorkeuren zijn niet merkbaar op de werkvloer. Acceptatie en respect wordt actief uitgedragen.

negatief:

Er is **geen sprake van professioneel handelen** door de beroepskrachten. Zij hanteren **persoonlijke waarden en normen** in de omgang met anderen en/of de fysieke omgeving die afwijken van de normen en waarden van de organisatie of het pedagogisch beleid. Het handelen van de beroepskrachten **draagt niet bij aan een sociale en emotionele veiligheid** in de groep.

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten hebben merkbare voorkeur voor bepaalde kinderen, ouders en collega's. Meninge hierover worden door beroepskrachten uitgesproken. Er is geen sociale en emotionele veiligheid in de groep.

Gezonde leefstijl

leeftijd: 0-4

nr: 4302

positief:

De beroepskrachten geven het **goede voorbeeld met betrekking tot een gezonde leefstijl**.

toelichting hierbij:

Bv. Gezond eten en drinken, actief bewegen, niet roken/snoepen in het bijzijn van kinderen en ouders.

negatief:

De beroepskrachten geven het **verkeerde voorbeeld** of zijn inconsequent met betrekking tot een **gezonde leefstijl**.

toelichting hierbij:

Bv. Slechte voeding, alcohol drinken, roken, snoepen, hoog volume achtergrondmuziek in het bijzijn van kinderen en ouders. En/of eigen voorkeuren bepalen activiteiten (bv. bij koud of nat weer niet naar buiten, radio aan op popzender).

Binnenruimte

leeftijd: 0-4

nr: 5101

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

De binnenruimte is **goed onderhouden** en het **binnenklimaat** is op orde.

toelichting hierbij:

Bv. Binnenklimaat: het daglicht kan afgestemd worden (bv. door gordijnen, zonnescherm, luxaflex, etc.), de ventilatie kan afgestemd worden (bv. airconditioning, ramen die open kunnen), vloeren, muren en andere oppervlakken zijn gemakkelijk schoon te maken en te houden. En er wordt dagelijks schoongemaakt.

negatief:

Er is **slecht onderhoud** en/of het **binnenklimaat** is niet op orde.

toelichting hierbij:

Bv. Slecht onderhoud: schade aan de muren, het plafond, de vloer, de vloerbedekking. Binnenklimaat; er is geen daglicht in de groepsruimte, de groepsruimte ruikt muff of stinkt, de akoestiek is slecht (bv. kinderen en beroepskrachten kunnen elkaar moeilijk verstaan).

Meubilering voor kinderen algemeen

leeftijd: 0-4

nr: 5102

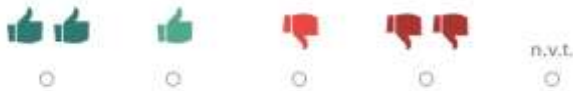
VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- De **zitplaatsen voor kinderen** zijn **comfortabel** en ondersteunend.
- De **verzorgingsmandjes, verschoontafel en bedjes** zijn makkelijk **bereikbaar** (voor beroepskrachten).

toelichting hierbij:

Bv. Voor alle leeftijden kinderen passend meubilair dat ondersteuning biedt voor rug, voeten en armen.

negatief:

- Er zijn **onvoldoende meubels** voor de dagelijkse verzorging (te weinig bedjes, stoelen, tafels of verschoonplaatsen).
- En/of: de meubels zijn in slechte staat en/of moeilijk te bereiken

toelichting hierbij:

Bv. Oncomfortabele stoelen, te weinig bedjes, stoelen, tafels, slecht bereikbare verschoontafel, verzorgingsmandjes., etc.

Meubilering voor spel en ontwikkeling

leeftijd: 0-4

nr: 5103

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

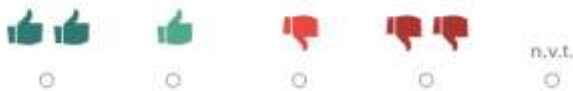
- De **meubels** voor kinderen zijn op **kindermaat** en bevorderen zelfstandigheid van kinderen.
- En: Een groot deel van de opbergruimte bestaat uit **open schappen/kasten**, zodat kinderen spelmateriaal kunnen pakken.

*toelichting hierbij:**negatief:*

- De meubels voor kinderen zijn **niet op kindermaat**.
- En/of: Er is **onvoldoende opbergruimte**, dat bestaat uit open schappen/kasten, voor het spelmateriaal.
- En/of: Meubels zijn in **slechte conditie**/kapot.

toelichting hierbij:

Bv. Er is te weinig meubilair op kindhoogte, slechts hoge tafels en stoelen/banken. Bv. Slechte conditie: meubels waaraan kinderen zich kunnen verwonden.

Meubilering voor ontspanning en comfort

leeftijd: 0-4

nr: 5104

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- Er zijn ten minste **2 stuks zachte ondergrond**.
- En: Er is **zacht speelgoed** waar kinderen **gemakkelijk zelf bij kunnen**.
- En: Er is een speciale hoek voor **rust en ontspanning**.

toelichting hierbij:

Bv. Zachte ondergrond: een mat, kleed, kussens, bank. De speciale hoek voor rust en ontspanning is beschermd tegen actief spel (rennen, springen).

negatief:

- Er is **nergens zachte ondergrond** voor de kinderen tijdens het spelen.
- En/of: Het **zachte speelgoed** (bv. knuffels, zachte poppen, ballen) is niet schoon of in slechte conditie (kapot).
- En/of: De **speciale hoek** voor rust en ontspanning wordt als **opslag** gebruikt.

toelichting hierbij:

Bv. Zachte ondergrond: een mat, kleed, kussens, bank. Het zachte speelgoed (bv. knuffels, zachte poppen, ballen) is niet schoon of in slechte conditie (kapot). De speciale hoek voor rust en ontspanning wordt als opslag gebruikt.

Indeling van de ruimte voor spel

leeftijd: 0-4

nr: 5105

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- Er zijn **tenminste 4** verschillende duidelijk **afgebakende speelhoeken** voor een varieteit aan speelervaringen.
- En: De speelruimten voor **rustig en actief spel** zijn **gescheiden**.
- En: De speelhoeken zijn ingericht voor **zelfstandig gebruik** door de kinderen (bijv. open kasten/schappen).

toelichting hierbij:

Bv. Er zijn tenminste 3 verschillende duidelijk afgebakende speelhoeken voor een varieteit aan speelervaringen (bv. lage open schappen voor actief spel, kleine knusse hoek voor boeken en rustig spel).

negatief:

- Er zijn **minder dan 4** verschillende duidelijk **afgebakende speelhoeken**, of bij het merendeel van de speelhoeken in niet in één oogopslag te zien **waarvoor deze bedoeld** zijn.
- En/of: De speelhoeken zijn **niet** ingericht voor **zelfstandig gebruik** door de kinderen.

toelichting hierbij:

Bv. Geen open kasten/schappen aanwezig.

Aankleding van de ruimte

leeftijd: 0-4

nr: 5106

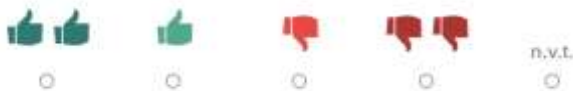
VE-label: OP1 Aanbod

positief:

De aankleding van de **ruimte is gezellig** en stimulerend, maar niet druk (geen risico op overprikkeling).

toelichting hierbij:

Bv. Er hangen foto's van de kinderen, de groep, hun activiteiten of hun familie/gezin op ooghoogte. Er zijn creaties van kinderen uitgesteld of opgehangen. De materialen hangen op ooghoogte van de kinderen, zodat de kinderen ze gemakkelijk kunnen zien.

negatief:

De aankleding van de **ruimte is niet gezellig**, maar druk (risico op overprikkeling) of te weinig stimulerend.

Ruimte voor actief lichamelijk spel

leeftijd: 0-4

nr: 5107

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- Er is (binnen én buiten) ruimte voor actief lichamelijk spel.
- En: De ruimte is zo ingedeeld dat **verschillende activiteiten** elkaar niet belemmeren.

toelichting hierbij:

Bv. Indeling indeling verschillende activiteiten: spel met rijdend materiaal is gescheiden van klim- en klautermateriaal, gescheiden van kruipgrond voor baby's.

negatief:

- Er is (binnen en/of buiten) **geen ruimte voor actief lichamelijk spel**.
- En/of: De ruimte voor actief lichamelijk spel is **niet afgebakend** van ruimten voor rustig spel.

Inrichting ruimte

leeftijd: 0-1

nr: 5108

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- De ruimte is specifiek ingericht rekening houdend met het **comfort en de ontwikkeling** van baby's.
- En: De ruimte is uitdagend, maar geeft niet te veel prikkels.

toelichting hierbij:

Bv. Er zijn geschikte klimobjecten voor baby's beschikbaar om vrij te kunnen bewegen (bv. Pikler-materiaal).

negatief:

- In de ruimte is **weinig aanwezig** dat zich specifiek richt op het **comfort en de ontwikkeling** van baby's.
- En/of: Er zijn **teveel prikkels** in de ruimte voor baby's.

toelichting hierbij:

Bv. Voorbeelden teveel prikkels: te veel kleuren, te veel materiaal, achtergrondmuziek, etc.

Speeluitrusting voor actief lichamelijk spel

leeftijd: 0-4

nr: 5109

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- Er zijn zowel **vaste als verplaatsbare materialen voor actief lichamelijk spel**.
- Het materiaal **stimuleert verschillende vaardigheden** op verschillende niveaus van ontwikkeling.

toelichting hierbij:

Bv. Materialen actief lichamelijk spel: klimrek, ballen, steps en fietsen. Bv. Stimuleren vaardigheden: kruipen, lopen, rennen, balanceren, klimmen, schommelen, balspel, fietsen. Bv. Verschillende niveaus: fietsen met en zonder pedalen; ballen van verschillende groottes, trappen en hellingen om op te kruipen of te klimmen of om op een klimtoestel te komen.

negatief:

- Er is **niet voor ieder kind materiaal** beschikbaar voor actief lichamelijk spel.
- Het materiaal is in **slechte conditie of kapot**.
- Het **materiaal is niet geschikt** voor de leeftijd.

toelichting hierbij:

Bv. Ongeschikt materiaal: open hoge glijbaan voor peuters.

Indeling buitenruimte

leeftijd: 0-4

nr: 5201

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

Baby's en peuters hebben **een eigen afgebakende ruimte** en deze is **functioneel** zo ingedeeld dat **verschillende soorten spel/activiteiten mogelijk zijn** zonder dat kinderen elkaar belemmeren.

toelichting hierbij:

Bv. Baby-peuter speelplekken zijn afgebakend én de ruimte is zo ingedeeld dat verschillende soorten spel elkaar niet belemmeren.

negatief:

Alle activiteiten **vinden plaats in één buitenruimte**. Er zijn **geen afgebakende plekken** waar kinderen van verschillende ontwikkelingsniveaus samen buiten zijn. Kinderen kunnen elkaar hierdoor **belemmeren**.

Gelegenheid tot ontdekken

leeftijd: 0-4

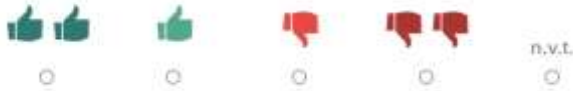
nr: 5202

positief:

In de buitenruimte is **mogelijkheid voor ontdekken en experimenteren** met diverse materialen.

toelichting hierbij:

Bv: Zand, water, bladeren, takken, dennenappels, insectenhuisje, etc. Bv. Buitenspelmateriaal: fietsjes met en zonder pedalen, ballen van verschillende groottes, materiaal om te ontdekken/onderzoeken, tuinieren. Vaardigheden stimuleren op ten minste op 4 verschillende niveaus: kruipen, lopen, rennen, balanceren, klimmen, schommelen, balspel, fietsen, etc.

negatief:

In de buitenruimte is **weinig mogelijkheid voor ontdekken en experimenteren** met diverse materialen. Er is **weinig variatie** in het buitenspelmateriaal.

toelichting hierbij:

Bv. De beroepskrachten zetten alleen wat fietsjes voor de kinderen klaar en/of er is geen gevarieerd spelmateriaal aanwezig. Bv. Wel zandbakspullen, maar geen ballen, alleen fietsjes en geen steps, loopfietsjes, er is geen glijbaan etc.

kwaliteit leefomgeving

ruimte en inrichting buiten

Gevarieerde ondergrond buiten

leeftijd: 0-4

nr: 5203

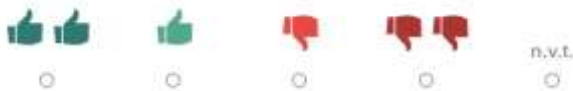
VE-label: OP1 Aanbod

positief:

De buitenruimte heeft een **gevarieerde ondergrond**.

toelichting hierbij:

Bv. aarde, gras, houtsnippers.

negatief:

De ondergrond van de buitenruimte is **niet gevarieerd**.

toelichting hierbij:

Bv. De buitenruimte bestaat alleen uit tegels.

kwaliteit leefomgeving

programma en activiteiten

Fijne motoriek

leeftijd: 0-4

nr: 5301

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- Er is **divers materiaal** voor het oefenen van de fijne motoriek.
- En: Het materiaal voor de fijne motoriek is **in goede conditie**.
- En: De materialen zijn overzichtelijk en **geordend opgeruimd**.
- En: Er zijn **materialen voor verschillende ontwikkelingsniveaus**.

toelichting hierbij:

Bv. Voor baby's zijn er de volgende materialen: rammelaars, kleine knuffels, stapelringen, in elkaar passende bakjes, bijtringen. Voor dreumesen zijn er de volgende materialen: grote rijgkralen, noppen en bord, eenvoudige puzzels, duplo, wasco/dikke potloden/papier, dikke kwasten/vingerverf. Voor peuters zijn er de volgende materialen: Duplo/nopper/Lego, wasco/potloden/papier, kwasten/vingerverf, kinderscharen, kleinere rijgkralen, grote borduurkaarten, treinrails/racebaan. Verschillende ontwikkelingsniveaus: diverse puzzels die verschillen in grootte en vorm.

negatief:

- Er is **geen materiaal** voor het oefenen van de fijne motoriek.
- En/of: Het grootste gedeelte van het materiaal voor de fijne motoriek is in **slechte conditie**.
- En/of: Het grootste gedeelte van het materiaal voor de fijne motoriek is **niet geschikt voor verschillende ontwikkelingsniveaus**.

Knutselen

leeftijd: 1-4

nr: 5302

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- Er is **voldoende en divers** creatief materiaal aanwezig.

toelichting hierbij:

Bv. Materialen: verf, klei + vormpjes, wasco, potloden, krijt, papier, scharen, kwasten, kosteloos materiaal (lappen, stof, kartonnen verpakkingen, etc.).

negatief:

- Er is **onvoldoende en/of te weinig divers** creatief materiaal aanwezig.
- En/of: Het knutselmateriaal is **giftig of onveilig**.

toelichting hierbij:

Bv. Giftig/onveilig: scherpe scharen, scheerschuim, glitters, permanente stiften, acryl- of olieverf, dingen waarin kinderen kunnen stikken.

Sensomotorisch materiaal

leeftijd: 0-4

nr: 5303

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- Alle kinderen **hebben toegang** tot ten minste 3 verschillende soorten sensomotorisch materiaal waarmee ze **verschillende zintuiglijke ervaringen** op kunnen doen.

toelichting hierbij:

Bv. Zintuiglijke ervaringen: horen, zien, ruiken, voelen, proeven. Bv. Zintuiglijke materialen: voelboekjes, kinetisch zand, bakjes van verschillende soorten materiaal zoals plastic, metaal, hout, zachte en harde materialen, zelfgemaakte instrumenten met verschillende geluiden, zachte materialen, harde materialen, hout, een vergrootglas, zakjes met verschillende geuren, sleutels opgehangen aan een touw, etc.

negatief:

- **Niet alle kinderen hebben toegang** tot sensomotorisch materiaal.
- En/of: het sensomotorisch materiaal is niet geschikt om verschillende zintuiglijke ervaringen mee op te kunnen doen.

toelichting hierbij:

Bv. Zintuiglijke ervaringen: horen, zien, ruiken, voelen, proeven. Bv. Zintuiglijke materialen: voelboekjes, kinetisch zand, bakjes van verschillende soorten materiaal zoals plastic, metaal, hout, zachte en harde materialen, zelfgemaakte instrumenten met verschillende geluiden, zachte materialen, harde materialen, hout, een vergrootglas, zakjes met verschillende geuren, sleutels opgehangen aan een touw, etc.

Muziek

leeftijd: 0-4

nr: 5304

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- Er zijn **tenminste 2 muziekinstrumenten** aanwezig die kinderen makkelijk zelf kunnen pakken.
- En: Kinderen worden **gevarieerde soorten muziek** aangeboden.

toelichting hierbij:

Bv. Gevarieerde soorten muziek: klassieke en moderne, muziek uit verschillende culturen.

negatief:

- Er zijn **minder dan 2 muziekinstrumenten** aanwezig en/of de muziekinstrumenten zijn **niet** door de kinderen **makkelijk zelf kunnen pakken**.
- En/of: Kinderen worden **geen gevarieerde soorten muziek** aangeboden. Er staat (harde) achtergrondmuziek aan die **hinderlijk** is voor activiteiten en gesprekken.

toelichting hierbij:

Bv. Achtergrondmuziek: radio of kinderliedjes.

Blokken

leeftijd: 0-4

nr: 5305

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

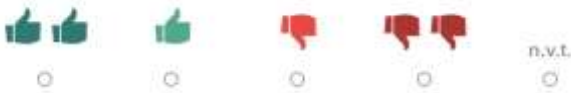
- Er zijn **genoeg blokken**, zodat er 4 of meer kinderen tegelijk mee kunnen spelen.
- En: Er zijn **diverse soorten** blokken.
- En: Er zijn **accessoires** bij de blokken.
- En: Blokken en accessoires staan opgeborgen in **open schappen of kisten** zodat kinderen er makkelijk zelf bij kunnen.
- En: Blokken en accessoires (dieren, voertuigen, poppetjes, etc.) zijn **geordend** naar type.
- En: Er is een **speciale plek** om met de blokken te spelen, die buiten de looproute is en een stevige ondergrond heeft.

negatief:

- Er zijn **onvoldoende blokken** of materialen voor blokkenspel. Of de blokken zijn **niet** door de kinderen **zelf te pakken**.
- En/of: Er zijn **geen accessoires** (dieren, voertuigen, poppetjes, etc.) bij de blokken.
- En/of: Blokken en accessoires staan opgeborgen in **gesloten schappen of kisten** waardoor kinderen er niet makkelijk zelf bij kunnen.
- En/of: Blokken en accessoires zijn **niet geordend** naar type.
- En/of: Er is **geen speciale plek** om met de blokken te spelen. Of de plek is in de looproute, of heeft geen stevige ondergrond.

toelichting hierbij:

Bv. Soorten blokken: grote en kleine, zelfgemaakte, van verschillende materialen.

Rollenspel

leeftijd: 0-4

nr: 5306

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- Er is **materiaal voor rollenspel**.
- En: De materialen laten **etnische diversiteit** zien.
- En: Er is een **speciale hoek** voor rollenspel.
- En: Er is enig speelmeubilair **op kindermaat** (keukentje, bedje, eettafel, etc.) aanwezig.
- En: De materialen voor rollenspel zijn **geordend en overzichtelijk** opgeruimd.
- En: Van de materialen zijn er **tenminste 8 makkelijk door de kinderen zelf te pakken**.

negatief:

- Er is **geen materiaal voor rollenspel** voor de kinderen.
- En/of: Er is **geen speciale hoek** voor rollenspel.
- En/of: Er is **geen speelmeubilair** op kindermaat (keukentje, bedje, eettafel, etc.) aanwezig.
- En/of: Materiaal voor rollenspel is **niet toegankelijk** voor kinderen zelf.

toelichting hierbij:

Bv. Poppen, knuffels, potten; pannen, speelhuizen met accessoires, verkleedkleden, speelgoed-eten, speelgoed-bestek, poppenmeubels, speelgoed-telefoon, (plastic) dieren, speelgoed-keuken, kinderwagen, poppenbed, wasmachine, etc.

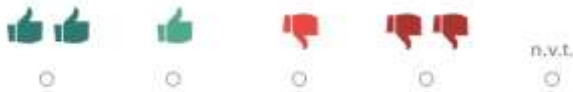
VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- Er zijn in de groepsruimte tenminste **voorbeelden** die de **natuur realistisch weergeven**.
- En: Er zijn materialen door kinderen makkelijk zelf te pakken die **onderzoeken en ontdekken** stimuleren.

toelichting hierbij:

Bv. Loepjes, insectenpotjes, verrekijker, boeken over flora en fauna, moestuin, etc.

negatief:

- Er zijn **geen voorbeelden** die de natuur realistisch weergeven.
- En/of: Er zijn **geen materialen** die onderzoeken en ontdekken stimuleren (bv. loepjes, insectenpotjes, verrekijker, etc.).
- En/of: De materialen zijn **niet makkelijk** door kinderen **zelf te pakken**.

toelichting hierbij:

Bv. Voorbeelden niet realistisch weergeven: alleen voorbeelden van fantasie of dieren uit stripverhalen/tekenfilms.

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- Er is reken/cijfermateriaal **aanwezig**.
- En: De materialen zijn **goed geordend**.
- En: De materialen zijn **in een goede conditie**.
- En: De kinderen kunnen de materialen **zelf pakken**.
- En: Er zijn **dagelijkse activiteiten** waarin spelenderwijs aan bod komen.

toelichting hierbij:

Bv. Materiaal: klok, stopwatch, weegschaal, liniaal, telraam, fiches, reken-, vorm- of telspelletjes, rekenmachine, grote en kleine bakjes die je kunt stapelen, tellen, sorteren, ordenen, etc. Bv. Activiteiten: tellen, meten, vergelijken van hoeveelheden, herkennen van vormen, bekend raken met geschreven cijfers, cijfers/rekenen.

negatief:

- Er is **geen reken/cijfermateriaal** aanwezig.
- En/of: De materialen zijn **niet goed geordend**.
- En/of: De materialen zijn **in een slechte conditie**.
- En/of: De kinderen kunnen de materialen **niet zelf pakken**.
- En/of: Er zijn **geen dagelijkse activiteiten** waarin spelenderwijs aan bod komen.

toelichting hierbij:

Bv. Materiaal: klok, stopwatch, weegschaal, liniaal, telraam, fiches, reken-, vorm- of telspelletjes, rekenmachine, grote en kleine bakjes die je kunt stapelen, tellen, sorteren, ordenen, etc.

Digitale media

leeftijd: 2-4

nr: 5309

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

- Er zijn **geschikte digitale media** beschikbaar voor kinderen.
- En: de digitale media die aangeboden worden, zijn **leeftijdsadequaat en passend** bij de belevingswereld van kinderen.
- En: De beroepskrachten **ondersteunen de kinderen actief** in het gebruik van digitale media.
- En: Er zijn afspraken over het **begeleid gebruik** van digitale media door kinderen, o.a. over de maximale schermtijd (maximaal 10 minuten per kind per dag).

toelichting hierbij:

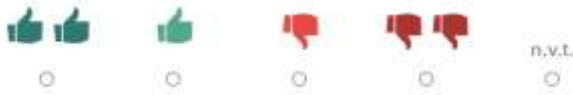
Digitale media: bijvoorbeeld Beebot, Ruige Robot (voor buiten), 'Programmeerbare' treinbaan of auto, Spreekpunten, Verderkijldoos, Digitale foto- of filmcamera. De mogelijkheden zijn gevarieerd, pedagogisch verantwoord, aantrekkelijk en uitdagend voor de kinderen. Ze kunnen er zelf invulling aan geven, bevorderen creativiteit, ontdekken en samen spelen.

negatief:

- De digitale media **passen niet** bij de leeftijd en belevingswereld van de kinderen.
- En/of: de beroepskrachten **begeleiden de kinderen niet** of niet passend bij het gebruik van digitale media.
- En/of: er zijn **geen afspraken** over de maximale schermtijd door de kinderen.

toelichting hierbij:

Bv. De aanwezige media zijn niet voor alle leeftijdsgroepen geschikt. De digitale media zijn kapot, oud of onveilig. De inhoud van op digitale media beschikbare informatie is gewelddadige, seksistische, beangstigende of te moeilijk voor de kinderen.

Inclusieve ruimte, inrichting en materialen

leeftijd: 0-4

nr: 5310

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

Ieder kind **herkent zich in de ruimte** en **diversiteit** uit de **samenleving** is in de volle breedte herkenbaar in de ruimte.

toelichting hierbij:

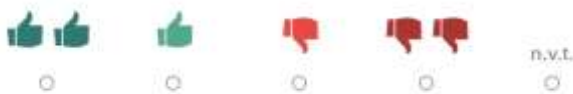
Bv. In de ruimte zijn materialen die het verschil tussen kinderen in de groep duidelijk maken. Voorbeelden: in iedere taal die er op de groep gesproken wordt, staat er 'welkom' geschreven bij de deur, vlaggen van de aanwezige nationaliteiten zijn te zien, er is een interculturele kalender met feestdagen of gebeurtenissen van aanwezige culturen op de groep, er zijn poppen in meerdere huidskleuren, etc. Er is een familiemuur.

negatief:

Niet alle kinderen herkennen zich in de ruimte en/of **diversiteit** uit de samenleving is **niet herkenbaar** in de ruimte.

toelichting hierbij:

Bv. In de ruimte zijn geen/weinig materialen die het verschil tussen de kinderen in de groep duidelijk maken.

VE-label: OP1 Aanbod

positief:

In de ruimte zijn **gevarieerde materialen** met betrekking tot taalaanbod.

toelichting hierbij:

Bv. Er zijn toegankelijke en aantrekkelijke prentenboeken, reisgidsen, tijdschriften, kookboeken, etc. In de hoek ligt een schrijfblok waarop de kinderen kunnen 'schrijven'.

negatief:

Er zijn **geen materialen** met betrekking tot taalaanbod aanwezig.

toelichting hierbij:

Bv. Er zijn geen/weinig toegankelijke en aantrekkelijke prentenboeken.

n.v.t.